Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

20.1.2020

VN/9338/2019

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Tulostavoiteasiakirja 2020

SISÄLLYSLUETTELO

1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus ... 3
1.1 Lisäämme elinvoimaa ... 4
1.1.1 Työllisyysasteen nostaminen ... 4
1.1.2 PK-yritykset uudistuvat ja kasvavat monipuolistaen elinkeinorakennetta ... 5
1.1.3 Elinkeinojen vastuullisuuden edistäminen ... 8
1.1.4 Saavutettavuuden edistäminen ... 9
1.1.5 Koulutus- ja osaamistaso nousee, ja osaavan työvoiman saatavuus paranee ... 10
1.2 Tavoittelemme hiilineutraaliutta ... 11
1.2.1 Hiilineutraaliuden edistäminen ... 11
1.2.2 Kiertotalouden ratkaisut ... 13
1.2.3 Edistämme ilmastonmuutokseen sopeutumista ... 14
1.2.4 Luonnon monimuotoisuus ja vesien tila ... 15
1.2.5 Kestävä kaupunkikehitys ... 17
1.3 ELY-keskuksen aluekohtainen strateginen tavoite ... 19
2 Toiminnallinen tuloksellisuus ... 19
2.1 Asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat ... 19
3 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen ... 23
4 Erikoistumis- ja keskitetyt tehtävät ... 23
5 Voimassaolo ja seuranta ... 24
5.1 Liite ... 24
6 Allekirjoitukset ... 24

ETELÄ-POHJANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS

0295 027 500
www.ely-keskus.fi
Y-tunnus 2296962-1

Kirjaamo
PL 156, 60101 Seinäjoki
kirjaamo.etela-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Toiminta-ajatus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset edistävät alueellista kehittämistä hoitamalla valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä alueilla.

Yleistä

ELY-keskuksen tulostavoitteet perustuvat hallitusohjelmaan, AVI-ELY -strategia-asiakirjaan, eri hallinnonalojen strategioihin sekä ottavat huomioon hallituksen aluekehittämispäätöksen ja maakuntaohjelmien linjaukset.

ELY-keskukset hyödyntävät aktiivisesti sekä virastokokonaisuuden eri tehtäväalueiden, että ELY-keskusten keskinäisiä yhteistyömahdollisuuksia tässä tulossopimuksessa määriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseksi. ELY-keskukset toimivat tiiviissä vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä kumppaniverkostojen kanssa edistäessään alueen elinvoimaa, kestävää kasvua ja tulevaisuutta sekä hyvinvointia ja sisäistä turvallisuutta.

Pitkän aikavälin strategiset linjaukset

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen strategiset linjaukset perustuvat hallitusohjelmaan, ELY-keskusten ja aluehallintovirastojen yhteisen strategia-asiakirjan linjauksiin sekä Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakuntaohjelmien painopisteisiin.

Maankäytön, asumisen, liikenteen, palvelujen ja elinkeinojen yhteen sovittaminen
Tavoitteena on laajentaa maankäytön, asumisen, liikenteen palvelujen ja elinkeinojen (MALPE) yhteensovittamista kaikilla alueen kaupunkiseuduilla. Kuntien välisen MALPE-yhteistyön aloittamista tuetaan. Maankäytön ja liikennejärjestelmän yhteen sovittamisella luodaan edellytykset hyvälle ja elinvoimaiselle asuin- ja elinympäristölle. Ennakoivasti suunnitellut kaavaratkaisut sekä toimiva ja eheä yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelyt luovat hyvinvointia ja elinvoimaa sekä edistävät hiilineutraalia yhdyskuntakehitystä. Suunnittelussa huomioidaan alueen olemassa oleva yhdyskuntarakenne ja haetaan kestäviä ratkaisuja kaupunkien ja maaseudun väliseen vuorovaikutukseen ja liikkumistarpeisiin.

Elinkeinoelämän kilpailukyvyn ja kansainvälistymisen, sekä työmarkkinoiden vetovoimaisuuden edistäminen
Pohjalaismaakuntien erityisvoimavara on yrittäjyys, jonka toimintaedellytysten parantaminen on tärkeä päämäärä. Pk-yritysten kasvuhakuisuus, uuden teknologian ja tiedon hyödyntäminen, sekä kansainvälisille markkinoille suuntautuminen ovat luonnollisesti tärkeitä kehittämisteemoja, joiden edistämiseksi tarvitaan aktiivista verkostoyhteistyötä. Osaavan työvoiman saatavuus on menestystekijä, jonka eteen on tehtävä monialaista yhteistyötä. Tavoitteissa korostuvat työnvälitystoiminnan tehostaminen, nuorisotyöttömyyden ehkäisy sekä työperäisen maahanmuuton ja maahanmuuttajien integroitumisen edistäminen. Sekä yrityspalveluiden että työllisyydenhoidon toimintamallien uudistaminen ovat tärkeitä päämääriä, joilla pyritään vastamaan alati nopeutuviin muutostrendeihin.

Ruokajärjestelmän kilpailukyvyn parantaminen ja kestävä luonnonvaratalous
Tavoitteena on parantaa ruokajärjestelmän kilpailukykyä ja uudistaa vastuullisen ruokaketjun toimintaa. Ruokaketjun kehittämistyön keskeinen tavoite on koko ketjun osaamisen ja vuoropuhelun vahvistaminen. Korkealaatuinen ruuantuotanto turvataan kestävällä tavalla. Eläinten hyvinvointi paranee ja elintarviketurvallisuus sekä eläinten ja kasvien terveys säilyvät korkealla tasolla. Elinvoimaisen maatalouden harjoittaminen turvaa maaseudun elinvoimaisuutta ja ympäristö säilyy asutun sekä hoidetun näköisenä. Hyvin hoidettu maaseutu ja kunnossa oleva infrastruktuuri tarjoaa uusia mahdollisuuksia myös muulle yritystoiminnalle.

Ratkaisujen hakeminen hiilineutraalisuuden, ilmastonmuutoksen hillinnän, luonnonmonimuotoisuuden ja vesien hyvän tilan edistämiseksi
Tavoitteena on saavuttaa hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä hyödyntäen pohjalaismaakuntien merkittävää osaamista biotalouden ja energiateknologian saralla. Ilmastonmuutokseen sopeutuminen edellyttää kaikkien toimijoiden laajaa yhteistyötä. Tavoitteena on, että sää- ja ilmastoriskit huomioidaan kattavasti. Luonnon monimuotoisuuden vähenemisen pysäyttäminen ja vieraslajien torjunta on nostettava keskeisiksi tavoitteiksi. Luonnon monimuotoisuutta vahvistetaan ympäristöministeriön HELMI-ohjelman kautta kunnostamalla erityisesti soita ja perinnebiotooppeja. Vieraslajien torjunnassa hyödynnetään paikallisia verkostoja ja yhteistyöhankkeita. Vesien hyvän tilan saavuttaminen vuoteen 2027 mennessä on haasteellista mm. happamien sulfaattimaiden aiheuttamien haittojen vuoksi. Tavoitteena on etsiä ja toteuttaa monipuolisia vesien tilaa parantavia toimenpiteitä yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa.

Osaamisen johtamisen kehittäminen ja osaamistarpeisiin varautuminen
Osaaminen ja sen johtaminen ovat tärkeä osa strategista henkilöjohtamista ja tulevaisuuden rakentamista. Osaavat ihmiset ovat yksi merkittävimmistä resursseista palvelujen tuloksellisessa ja vaikuttavassa tuottamisessa ja johtamisessa. Osaamisen ennakoinnilla varmistetaan, että henkilöstövoimavarojen kehittäminen perustuu tulevaisuuden tarpeisiin ja tukee organisaation strategian toteuttamista.

Aluelähtöinen ja ennakoiva kehittäminen yhdessä kumppanuusverkostojen kanssa
ELY-keskus kehittää toimintaansa alueen erityispiirteet huomioiden ja vuorovaikutteisesti uudenlaisia kehittämisideoita hakien. Kehittämistyössä korostuvat verkostojen hallinta (ml. keskitetyt ELY-palvelut), monikanavaisten palveluprosessien hyödyntäminen ja digitalisaation mahdollistamien toimintamallien aktiivinen haltuunotto.

1 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus on jaettu strategisiin painopisteisiin *Lisäämme elinvoimaa* ja *Tavoittelemme hiilineutraaliutta* AVI-ELY -strategia-asiakirjan mukaisesti ja hallitusohjelmaan perustuen. AVI-ELY -strategian strateginen painopiste *Turvaamme hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta* on sisällytetty poikkileikkaavasti kohtiin *Yleistä* ja *Toiminnallinen tuloksellisuus.* ELY -keskukset osaltaan edistävät valtion aluehallinnon yhteisten strategisten painopisteiden tavoitteiden toteutumista.

1.1 Lisäämme elinvoimaa

1.1.1 Työllisyysasteen nostaminen

Tavoite: *Työllisyysaste nostetaan 75 prosenttiin vuoden 2023 loppuun mennessä.*

Työttömien työnhakijoiden määrä on laskenut reippaasti viimeisen kolmen vuoden aikana. Työttömien työhakijoiden osuus työvoimasta on tällä hetkellä 6,1 prosenttia ja se tarkoittaa, että huomattava osa työttömistä työnhakijoista on osatyökykyisiä, ikääntyneitä, maahanmuuttajia tai pitkäaikaistyöttömiä.

Erityiseksi painopisteeksi otetaan työllistymistä edistävissä palveluissa olevien jatkopoluttaminen työelämään. Yksityisiltä palveluntuottajilta hankitaan siirtymäpalveluja polutuksen tueksi. Nuorten työelämään kiinnittymistä tuetaan kohdennetuilla palveluilla alle 30-vuotiaille. Osatyökykyisten työssäoloa lisätään kokeilulla, jossa osatyökykyisille etsitään työkykyynsä ja osaamiseensa soveltuvia työtehtäviä.

Yhteistyössä kuntien kanssa tehostetaan toimia heikossa työmarkkina-asemassa olevien työelämäosallisuuden lisäämiseksi. ELY ja TE-toimisto tekevät tiivistä yhteistyötä kuntien kanssa heikossa työmarkkina-asemassa olevien, nuorten ja maahanmuuttajien työelämäosallisuuden lisäämiseksi. Työllisyyden kuntakokeilu kohdistuu osaltaan tähän asiakasryhmään.

Mittari	2020 Tavoite	2021 Alustava tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite
Käynnissä olevien työttömyysjaksojen keskimääräinen kesto, vk (TA)	31	31	31	31
Virta yli 3 kuukauden työttömyyteen, % (TA)	37	35	34	34
Rahoitetuissa hankkeissa keskimäärin syntyvät työpaikat yrityksissä (työpaikkakerroin)	4	4	4	4

TA = tavoite sisältyy valtion talousarvioon

1.1.2 PK-yritykset uudistuvat ja kasvavat monipuolistaen elinkeinorakennetta

Tavoite: *Suomen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiomenot ovat 4 % bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. ELY-keskukset edistävät t&k&i tavoitetta erityisesti tukemalla pk-yritysten uusien tuotteiden, palvelujen ja tuotantomenetelmien kehittämiseen liittyviä hankkeita.*

Mittari: *ELY-keskusten toimenpiteet tki- tavoitteen edistämisessä (rahoituspalvelut, innovaatioympäristöjen ja liiketoimintaekosysteemien edistäminen sekä innovatiivisten julkisten hankintojen hyödyntäminen) (sanallinen)*

Toimitaan aktiivisesti erilaisissa verkostoissa ja ekosysteemeissä sekä edistetään sellaisten hankkeiden suunnittelua ja syntymistä, joilla voidaan vaikuttaa tutkimuksen-, kehittämisen ja innovaatioiden hyödyntämiseen.

Yrityksen kehittämisavustuksella ja yritysten kehittämispalveluilla kannustetaan maakunnan pk-yrityksiä määrätietoiseen ja tavoitteelliseen liiketoiminnan kehittämiseen ja uudistamiseen. Rahoitettavat kehittämistoimenpiteet voivat kohdistua mm. uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämiseen, tuotantomenetelmien kehittämiseen, johtamisjärjestelmien kehittämiseen ja kansainvälistymisvalmiuksien kehittämiseen. Tarvittaessa ohjataan yrityksiä käyttämään myös muita julkisia rahoitusinstrumentteja osana kehittämishankkeita.

Maaseutuohjelman rahoitusvälinein tavoitetta tuetaan välillisesti. Tuetaan hankkeita, joissa yrityksille tarjotaan soveltavaa TKI-toimintaa ja pyritään vahvistamaan yritysten osaamista uusien tuotteiden, prosessien tai palveluiden kehittämiseksi sekä prototyyppien rakentamiseksi.

Työvoima- ja yrityspalveluiden hankintatoiminnassa korostuvat palvelujen vaikuttavuus ja markkinavuoropuhelut palvelun tuottajien kanssa. Palvelun laatuvaatimuksia hyödynnetään valintakriteereissä. Tulosperusteisuutta käytetään yleisesti palvelun maksatuksen periaatteena.

Tavoite: *Aktivointitoimien avulla yhä useampi yritys kehittää toimintaansa kasvun mahdollistamiseksi*

ELY-keskuksen yrityspalveluja tarjotaan systemaattisesti ja tavoitteena on löytää kasvuja uudistushaluisia sekä kansainvälistymispotentiaalia omaavia yrityksiä, sekä aktivoida uusia asiakkaita julkisten yrityspalvelujen piiriin. Kasvu-CRM:n mahdollisuudet hyödynnetään asiakastyössä tehokkaasti. Uusasiakashankintaa toteutetaan yhteistyössä seudullisten yrityspalvelutoimijoiden kanssa.

Yritysten kehittämispalveluilla (konsultointi ja avainhenkilökoulutukset) kehitetään kasvuhakuisia pk-yrityksiä. Kansainvälistyviä yrityksiä valmennetaan uudentyyppisellä VALO-ohjelmalla.

TE-toimiston ja ELY-keskuksen yrityspalvelut organisoidaan uudelleen yhteistoiminnan ja vaikuttavuuden tehostamiseksi.

Yrityspalvelujen markkinointia ja tiedotusta tehostetaan hyödyntäen erilaisia kanavia.

Mittari	2020 Tavoite	2021 Alustava tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite
Eri palveluilla kasvuun ja kehittymiseen aktivoitujen yritysten määrä (kpl)	40	40	40	40

Tavoite: *ELY-keskukset sitoutuvat yhteisten Team Finland-tavoitteiden edistämiseen ja kehittävät yhteistyötään TF-verkoston toimijoiden kanssa.*

Mittari: *ELY-keskuksen kehittämistoimenpiteet Team Finland-tavoitteiden edistämiseksi (sanallinen)*

ELY-keskus koordinoi alueella operatiivista TF-toimintaa. Team Finland-ydintoimijoista koostuva aluetiimi seuraa TF-tavoitteiden toteutumista. TF-aluetiimissä pyritään tunnistamaan entistä tehokkaammin uusia potentiaalisia kansainvälistyviä yrityksiä ja erityisesti alueen vahvojen painopistetoimialojen viejäverkostoja. Kasvu-CRMää hyödynnetään proaktiivisessa asiakkuustyössä ja yhteistyössä TF-ydintoimijoiden kesken.

Tiivistetään laaja-alaisen Team Finland-alueverkoston yhteistyötä, jonka tavoitteena on nostaa, kannustaa ja innostaa alueen uusia kansainvälisesti kasvuhaluisia yrityksiä kansainvälistymispalveluiden piiriin. TF-alueverkostotyössä fokus on yhteisessä tekemisessä kumppaneiden kesken. Alueverkoston kautta välitetään tietoa TF-kumppaneiden tarjoamista palveluista ja kasvatetaan sitä kautta verkoston tunnettuutta.
Selkiytetään kasvu- ja vientiyrityksen suunnitelmallinen palvelupolku samalla, kun ELY-keskuksen yrityspalvelut uudelleenorganisoidaan.

Lisätään alueen yritysten vientiosaamista ja kansainvälistymisvalmiuksia toteuttamalla ELY-keskuksen toimesta valmennusohjelma VALO, jonka yhteydessä edistetään yhteistyötä myös seudullisten yrityspalvelutoimijoiden kanssa kv-potentiaalisten yritysten tunnistamiseksi eri puolilla maakuntaa.

Tavoite: *Yritysrahoitusta saavat pk-yritykset kasvavat uudistamalla liiketoimintaansa ja kansainvälistymällä.*

Yrityksen kehittämisavustusta voidaan myöntää sekä investointeihin että kehittämistoimenpiteisiin. Rahoitusta suunnataan erityisesti kasvuhakuisille ja kansainvälistyville pk-yrityksille. Yritysrahoituksen tavoitteena maakunnassa on edistää maakunnan vahvojen

toimialojen uudistumista ja parantaa alihankintaverkostoissa toimivien yritysten kilpailukykyä.

Maaseudun yritystukien osalta painopiste on maaseudulla toimivien pienten yritysten investointien tukemisessa. Edistetään yritystoiminnan monipuolistamista, yritysten kannattavaa kasvua, tuottavuuden parantamista ja kilpailukyvyn vahvistamista sekä uusien työpaikkojen luomista. Ruokaketjun kehittämisessä tavoitteena on elintarvikealan yritysten kasvu ja kehittyminen ja kilpailukyvyn parantaminen lisäämällä maataloustuotteiden jalostusarvoa, parantamalla laatua ja monipuolistamalla tuotevalikoimaa kotimaan ja kansainväliseen kysyntään vastaten.

Mittari	**2020 Tavoite**	**2021 Alustava tavoite**	**2022 Alustava tavoite**	**2023 Alustava tavoite**
Rahoitetuissa hankkeissa syntyvä liikevaihdon kasvu yrityksissä, liikevaihtokerroin (arvio)	5	5	5	5
Rahoitetuissa hankkeissa syntyvä viennin kasvu yrityksissä, vientikerroin (arvio)				
Rahoitetuissa pk-yritysten hankkeissa syntyvät patentit ja muut aineettomat oikeudet, kpl (arvio)				

Tavoite: *Korkeaa arvonlisää tuottavien palveluiden, luovan talouden, kulttuurimatkailun ja kulttuurialan työpaikat lisääntyvät, osuus BKT:sta nousee ja työntekijöiden työskentelyedellytykset paranevat..*

Mittari: *Korkeaa arvonlisää tuottavien palveluiden, luovan talouden, kulttuurimatkailun ja kulttuurialan toimintaedellytysten tukemista edistävät toimet (sanallinen).*

Osallistutaan Etelä-Pohjanmaan kulttuuristrategian verkostomaiseen toimeenpanoon ja kulttuuritoimijoiden yhteistyön tiivistämiseen. Samalla pyritään vahvistamaan kulttuurialan toimijoiden keskinäistä verkottumista. Kulttuuripalvelujen saavutettavuudessa huomioidaan erityisesti maahanmuuttajat, syrjäytymisvaarassa olevat ja nuoret. Hankerahoitusta kohdennetaan kulttuurin saavutettavuuden ja kulttuurimatkailun edistämiseen myös maakunnan reuna-alueille.

Pyritään vahvistamaan luovien alojen yritysten liiketoiminnan kehittymistä, kasvua ja kansainvälistymistä eri rahoitusvälineiden avulla. Tuemme sote-alan yritysten kehittymistä valtakunnallisessa yhteistyössä (Sotedigi, Soteuttamo).

1.1.3 Elinkeinojen vastuullisuuden edistäminen

Tavoite: *Edistetään erilaisten elinkeinojen vastuullisuutta ja kilpailukykyä, maa-, metsä-, kala- ja puutarhatalouden sekä palvelualojen kehittämishankkeita, matkailuelinkeinon toiminta-edellytyksiä, kalastuselinkeinon toimintaedellytyksiä kasvattaen kalatalouden arvoketjun arvoa sekä uusiutuvien luonnonvarojen kestävää hyödyntämistä. Edistetään vastuullisen ja uudistuvan ruokajärjestelmän kilpailukykyä ja alan yritysten vientiedellytyksiä.*

Ruokajärjestelmän kehittäminen on maakunnan keskeinen kehittämistoimien kohde. Tuetaan erilaisin rahoitusvälinein maatalouden rakennekehitystä ja maatilojen omistajanvaihdoksia. Tuetaan erityisesti elintarvikeketjun toimijoiden yhteistyössä toteuttamia kehittämistoimia, mitkä tähtäävät elintarvikeketjun kilpailukyvyn vahvistamiseen ja uudistumiseen. Rahoitetaan hankkeita, jotka tukevat taloudellisesti kannattavan ja ympäristöystävällisen elintarvikeketjun toimintaa ja sitoutetaan elintarvikejalostajia sekä maatalouden teknologiayrityksiä kokonaisvaltaiseen kehittämiseen. Panostetaan eläinten hyvinvointiin ja laadukkaiden raaka-aineiden tuottamiseen.
Osallistutaan ja toimitaan aktiivisesti alueellisen ruokajärjestelmän (ruokaketjun/"ruokapöydän") toimintamallin kehittämistyöhön ja toiminnan käynnistämiseen.
Käynnistetään yhdessä työvoimahallinnon ja sidosryhmien kanssa toimia osaavan työvoiman saamiseksi maatiloille.

Kotimaisen ruuantuotannon turvaamiseksi varmistetaan kasvien ja eläinten terveyden tilan pysyminen hyvänä ja tuotantopanosten laadukkuus Ruokaviraston elintarvikeketjulinjan toimintasuunnitelman mukaisesti tekemällä tarkastuksia sekä ohjeistamalla toimijoita. Luomutuotannon valvonnalla osaltaan parannetaan vastuullisen ruokajärjestelmän kilpailukykyä.

Elinkeinoharjoittajia koskevien säädösten tuntemuksen parantamiseksi panostetaan valmentavaan työskentelyotteeseen asiakaskohtaamisissa, koulutamme toimijoita, tiivistämme yhteistyötämme eri viranomaisten kanssa.

Tuetaan matkailun osalta matkailutoimijoiden pitkäjänteisen yhteistyön tekemistä ja uusien yhteistyö-verkostojen ja kumppanuuksien rakentamista, myös yli toimialarajojen (esim. ruokamatkailu, green care, kulttuuri). Lisätään ymmärrystä ja osaamista laajan toteuttajaverkoston yhteistyön merkityksestä esim. palvelujen/palvelupakettien/yhteistuotteiden tuotteistamisessa, markkinoinnissa, digitaalisuuden hyödyntämisessä sekä kansainvälisyyden edistämisessä.

Vastuullisuus on osa menestyvän yrityksen liiketoimintaosaamista kaikilla toimialoilla. Menestyvien yritysten on tärkeää toimia ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla. Vastuullisuutta tarkastellaan yhä kattavammin ja kokonaisvaltaisemmin. Esimerkiksi ympäristövaikutuksia tarkastellaan koko elinkaaren laajuudelta, tuotekehityksestä kierrätykseen. Toimitusketjun vastuullisuutta tarkastellaan myös alihankkijoiden osalta. Yrityksen kehittämisavustuksella ja yritysten kehittämispalveluilla voidaan tukea yrityksiä, jotka panostavat toiminnassaan vastuullisuuden kehittämiseen.

Mittari	2020 Tavoite	2021 Alustava tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite
Elintarvikeketjun turvallisuus ja vastuullisuus (säädösten vaatimukset täyttävien elintarvikeketjun toimijoiden osuus), %	90	90	90	90

1.1.4 Saavutettavuuden edistäminen

Tavoite: *Väylänpidon toimenpiteet on kohdistettu asiakastarpeiden ja vaikuttavuuden perusteella. Myös alemman tieverkon kuntoon panostetaan.*

ELY-keskus kartoittaa jatkuvasti alueen tarpeita sidosryhmiltään (kunnat, maakuntien liitot, elinkeinoelämän järjestöt). ELY-seuraa maantieverkon palvelutason toteutumista niin omin inventoinnein kuin asiakaspalautteenkin kautta. Oma henkilöstö kerää ja analysoi saamaansa palautetta.

Asiakastarpeiden priorisoinnissa noudatetaan valtakunnallisia Väylän määräämiä linjauksia paikalliset olosuhteet huomioiden. Vilkkaammille ja pitkämatkaista liikennettä palveleville teille tarjotaan parempaa palvelutasoa. Myös vähäliikenteisille teille tarjotaan alueellisen tarpeen mukainen palvelutaso.

Liikennejärjestelmätyö maakuntien ja kuntien kanssa on tärkeä työkalu tulevaisuuden maantieverkon saavutettavuutta varmistettaessa.

Liikenneturvallisuuden, joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen edistäminen ovat merkittävä osa saavutettavuuden kokonaisuutta.

Saavutettavuuden edistämiseksi tulee keskittyä pahimpien pullonkaulojen ja palvelutasopuutteiden poistamiseen.

1. Alueen koko tieverkon kunnon on pidettävä liikenteen edellyttämässä kunnossa. Vilkkaan tieverkon kunnon lisäksi suunnittelukautena on panostettava vähäliikenteisen tieverkon ylläpitämiseen liikennöitävässä kunnossa. Toimenpiteinä tulee olla pelkän paikkauksen sijasta myös päällystämisiä, rakenteen parantamisia. Siltojen korjaamisessa oikea-aikaisella pyritään parantamaan kuntotasoa.

2. Vilkkaan tieverkon pullonkauloja tulee saada investointiohjelmiin.

3. Vilkkaiden seututeiden kantavuuden parantaminen ja rakentaminen seututietasoisiksi

Mittari	2020 Tavoite	2021 Alustava tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite
Henkilövahinkoon johtaneiden onnettomuuksien määrä maanteillä (kpl)	225	225	225	225
Kansalaisten tyytyväisyys maanteiden palvelutasoon (asteikolla 1-5)	3,1	3,1	3,1	3,1
Raskaan liikenteen tyytyväisyys maanteiden palvelutasoon (asteikolla 1-5)	2,7	2,7	2,7	2,7

1.1.5 Koulutus- ja osaamistaso nousee, ja osaavan työvoiman saatavuus paranee

Tavoite: *Koulutus- ja osaamistaso nousee, ja osaavan työvoiman saatavuus paranee*

Mittari: *Osaamisen kehittämisen edistäminen alueella, jotta koulutus- ja osaajatarjonta vastaavat elinkeinoelämän ja jatkuvan oppimisen tarpeisiin (sanallinen).*

Jatkuvan oppimisen tavoitteena on turvata osaavan työvoiman saatavuus. Yhteistyötä tiivistetään oppilaitosten, korkea-asteen toimijoiden, yksityisten palveluntarjoajien sekä työnantajien välillä. Vahvistamme alueellista monipuolista koulutustarjontaa ja kehitämme ylimaakunnallisia koulutusmalleja. Koulutuksessa mahdollistetaan sujuvat siirtymät ammatillisten opintojen ja korkea-asteen opintojen välille ja rakennetaan koulutuksen nivelvaiheiden palveluita. Koulutuksessa korostuvat työelämälähtöiset ja työnantajien tarpeista lähtevät yksilölliset koulutusmallit sekä opiskelijoiden erityistarpeiden huomioiminen ja tukipalveluiden järjestäminen. Monipuolisilla ja monikanavaisilla TE-palveluilla tuetaan jatkuvan oppimisen toteutumista.

Jatketaan aluekehittämiseen ja ennakointiin liittyvää laajapohjaista verkostoyhteistyötä Etelä-Pohjanmaan tulevaisuusryhmässä.

Mittari: *Elinikäisen ohjauksen palveluiden saatavuuden ja laadun seuraaminen ja kehittäminen (sanallinen).*

Etelä-Pohjanmaan elinikäisen ohjauksen mallissa korostuvat kumppanuus, verkostoyhteistyö sekä laaja-alaisuus. Alueella vahvistetaan tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden moniammatillisuutta sekä verkostoissa toimimista. Verkosto ylittää oppilaitos- ja hallinnon-alarajat ja eri sidosryhmät toimivat yhteistyössä keskenään laadukkaan ohjauksen toteuttamiseksi. Palveluja kehitetään monikanavaisesti ja palveluiden laatua seurataan säännöllisesti.

Tavoite: *Maahanmuutolla ja kotouttamisella edistetään työllisyyttä, osaamista ja talouskasvua.*

Mittari: *Panostukset kansainvälisten osaajien maahanmuuton lisäämiseksi ja osaamisen hyödyntämiseksi yritysten kasvussa ja kansainvälistymisessä (sanallinen).*

Kokka kohti Etelä-Pohjanmaata -hankkeessa saatetaan yhteen alueen kansainvälisiä opiskelijoita sekä ulkomaalaista työvoimaa alueen yritysten kanssa. Hankkeen avulla edistetään opiskelijoiden ja muiden ulkomaalaisten työllistymistä alueen yrityksiin. Kansainvälisten osaajien potentiaali tuodaan läpileikkaavasti esiin TE- ja yrityspalveluissa ja tarjotaan kv. osaajiin liittyviä palveluita yrityksille niin ulkomaisen työvoiman rekrytoinnin osalta kuin yritysten kasvun, kansainvälistymisen ja uudistumisen edistäjinä.

Vahvistamme korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten kanssa tehtävää yhteistyötä, jotta ulkomaiset opiskelijat pääsevät kosketuksiin työelämän kanssa jo opiskeluaikana.

Käynnistetään Talent Hub- Etelä-Pohjanmaa toiminta.

Tehdään yhteistyötä seutukaupunkien kansainvälisyys -hankkeen kanssa.

Edistetään yritysten osaamista ulkomaalaisen työvoiman rekrytoinnissa sekä työvoiman rekrytoimista ulkomailta.

Tehostetaan kotouttamispalveluita ja päivitetään kuntien vanhentuneet kotouttamisohjelmat.

1.2 Tavoittelemme hiilineutraaliutta

1.2.1 Hiilineutraaliuden edistäminen

Tavoite: *Suomi on hiilineutraali vuonna 2035. Alueellisella ja paikallisella yhteistyöllä tuetaan siirtymistä hiilineutraalisuuteen, materiaalitehokkuuteen ja suljettuihin kiertoihin. Kehitetään joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä. Toimien vaikutuksina päästöt vähenevät.*

Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan ilmastostrategian valmistelussa ja toteutuksessa panostetaan hiilineutraalisuuteen lisäämällä mm. ilmastotietoisuutta, kuntien ilmastotyötä ja alueellista verkostoitumista. Valmistelussa hyödynnetään Pirkanmaalla valmisteltavaa ilmastotyön tiekarttaa.

Yhdyskuntarakennetta eheyttämällä ja olemassa olevan infran tehokkaalla käytöllä edistetään ilmastonmuutoksen hillintää. Yleis- ja asemakaavojen sisältöä kehitetään monipuolisesti hiilineutraaliuden edistämiseksi. Kaavoitus- ja rakennustoimen edistämisen keinoin tuetaan uusiutuvien energiamuotojen tuotannon, energian varastoinnin ja siirron järjestämisen edellytyksiä. Puunkäyttöä rakentamisessa edistetään. Kehitetään joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä.

Edistetään energiatuotannossa kivihiilen ja turpeen korvaamista uusiutuvilla ja paikallisilla energiamuodoilla, kuten tuulivoima, energiapuu, biokaasu ja teollisuuden sivuvirrat. Lisäksi monet maatalouden ja elintarviketeollisuuden sivuvirrat, mukaan lukien lanta, soveltuvat energian tuotantoon. Maatalouspohjaisen biomassan energian käytön painopiste on muissa kuin ravinnoksi käytettävissä biomassoissa.

Lisätään maaperän hiilen sidontaa edistäviä toimia, maa- ja metsätalouden vesien hallintaa, kosteikkojen perustamista, ympärivuotista kasvipeitteisyyttä, kasvinvuorottelua, kevennettyjä ja uusia pellon muokkaustapoja ja ravinteiden kierrätystä. Edistetään peltomaan rakenteen ja tilusrakenteen parantamista sekä soiden ennallistamista ja hiilen sidontaa turvetuotannosta poistuvilla alueilla. Kehitetään korvaavia ratkaisuja eloperäisten maiden raivaamisen tilalle.

Panostetaan tiedon lisäämiseen ja jakamiseen maataloustuotannon hiilijalanjäljestä. Pyritään löytämään tilakohtaisia ratkaisuja hiilen sidonnan tehostamiseen, ravinteiden tehokkaaseen käyttöön ja kierrättämiseen sekä riskienhallintaan sään ääri-ilmiöiden lisääntyessä. Mitataan peltojen hiilen sidontaa, selvitetään hiiliviljelyn taloudellista hyötyä viljelijälle ja lisätään viljelijöiden osaamista hiiliviljelyyn liittyen.

Yrityksen kehittämisavustuksella tuetaan rakennerahastovaroin maakunnan pk-yritysten investointeja ja kehittämistoimia, joissa edistetään vähähiilistä taloutta. Rahoituksella parannetaan yritysten toiminnan, tuotantoprosessien ja tuotteiden energia- ja materiaalitehokkuutta. Maaseudun yritystukien avulla vähähiilisyystavoitteita tuetaan, mutta vähähiilisyyden merkitys tulee korostumaan entisestään tulevalla ohjelmakaudella.

Joukkoliikenteen sekä kevyen liikenteen osuutta pyritään kasvattamaan tienpitoa, liikennettä ja maankäyttöä koskevien suunnitteluratkaisujen avulla.

Mittari: *Panostukset vähähiiliseen talouteen siirtymiseksi (sanallinen).*

Vuonna 2019 Etelä-Pohjanmaalla, Keski-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla ei ole vielä yhtään hiilineutraaliuteen pyrkivää ns. HINKU-kuntaa. Pyritään saamaan yli puolet alueen kunnista mukaan HINKU-ohjelmaan vuoteen 2024 mennessä.

Seurataan alueen kasvihuonekaasupäästömäärien kehitystä ja hiilineuraalisuuden saavuttamista. Asetetaan tavoitteet, kun kasvihuonekaasulaskuri ja kuntakohtaiset laskelmat ovat valmistuneet.

Sitoutumisaste maatalouden ympäristötukijärjestelmään on korkea ja toimenpiteet on otettu monipuolisesti käyttöön.

Kivihiilen ja turpeen käyttö polttolaitoksissa vähenee valtakunnallisten tavoitteiden mukaisesti.

Biokaasun tankkausasemien määrä kasvaa merkittävästi ja muodostaa kattavan verkoston vuoteen 2024 mennessä.

1.2.2 Kiertotalouden ratkaisut

Tavoite: *Vahvistetaan Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä.*

Edistetään teollisuuden ja agrobiotalouden sivuvirtojen hyötykäyttöä uusiomateriaalina ja energian tuotannossa. Lisätään yhdyskunta- ja purkujätevirtojen seurantaa kaatopaikalle ja keräyspaikoille päätyvän jätteen määrän vähentämiseksi. Lisätään jätealan toimijoiden tietämystä velvoitteista ja hyötykäyttömahdollisuuksista hyötykäyttöön toimitettavan jätteen määrän lisäämiseksi. Panostetaan rakennus- ja purkujätteen hyötykäytön edistämiseen. Edistetään uutta toimintaa jätteen hyödyntämiseksi energiana sekä muita uusia innovaatioita jätteen hyödyntämisessä.

Edistetään valtakunnallisen jätesuunnitelman tavoitteita erilaisin tavoin ja osallistutaan alueellisten tavoitteiden asettamiseen pohjalaismaakuntien yhteisessä jätehuollon neuvottelukunnassa. Ennakkovalvonnassa (lausunnot) tehostetaan materiaalitehokkuuden huomioon ottamista ja edistämään toimia, joilla ohjataan jätevirtoja pois kaatopaikkasijoituksesta. Panostetaan materiaalitehokkuuden parantamiseen. Annetaan lausuntoja kuntien jätehuoltomääräyksistä, joilla edistetään alueellista jätteen kierrättämistä ja hyötykäyttöä.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus hallinnoi valtakunnallisen ravinteiden kierrätyksen kokeiluohjelman (RKKO) II vaiheen ja ELY-keskus toimii aktiivisesti tukijärjestelmän päivittämisessä. Ohjelman tavoitteena on edistää biomassojen ravinteiden prosessointia, kierrätyslannoitevalmisteiden tuotantoa ja tuotekehitystä, ravinteiden kierrätyksen logistiikkaa ja palveluratkaisuja sekä korkean jalostusasteen tuotteiden kehittämistä biomassoista. Tavoitteena on RKKO II nopeatahtinen toimeenpanon aloittaminen.

Yrityksen kehittämisavustuksella ja maaseudun yritystukien avulla voidaan tukea kiertotaloutta, vastuullisuutta ja ympäristötietoisuutta pk-yrityksissä. Tavoitteena voi olla esimerkiksi tuotteiden elinkaaren pidentäminen, tuote palveluna, sivuvirtojen hyödyntäminen, kierrätettyjen materiaalien käyttö uusien tuotteiden kehittämisessä, kierrätettävien materiaalien jatkojalostusasteen nostaminen.

Mittari: *Yhdyskuntajätteen kierrätyksen edistäminen (sanallinen).*

Kaatopaikalle sijoitetut yhdyskuntajätteen määrä vähenee ja jätteen kierrätystä edistetään valtakunnallisen jätesuunnitelman tavoitteiden mukaisesti. Edistetään erilliskeräyksen (paperi, pahvi, lasi, metallit ja keräysmuovi) lisääntymistä ja energiantuotantoon menevän jätemäärän vähenemistä.

Alueen kaatopaikkajätteestä pääosa on teollisuuden jätettä, joka riippuu tuotannon määrästä.

1.2.3 Edistämme ilmastonmuutokseen sopeutumista

Tavoite: *Varmistetaan, että alueilla tehtävät ratkaisut ovat kestäviä muuttuvassa ilmastossa. Vaikutetaan alueen maaseutuun ja maatalouteen, vesitalouteen sekä maankäyttösektoriin liittyviin maankäyttöä ja kaavoitusta ohjaaviin prosesseihin tulvariskien hallinnan, maankäyttösektorin ilmastotavoitteiden sekä maaperän hiilensidonnan edistämiseksi.*

Perustetaan Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukseen kaikkien vastuualueiden yhteinen ilmastotiimi, joka yhdessä Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakuntien ja Pohjanmaan ELY-keskuksen kanssa laatii koko alueen ilmastostrategian ja siihen liittyvät toteuttamisohjelmat sekä edistää niiden jalkauttamista ilmastomuutoksen hillitsemisemiseksi ja muutoksen sopeutumiseksi.

Huomioidaan ilmastomuutokseen sopeutuminen ELY-keskuksen kaikkien vastuualueiden omassa toiminnassa ja kehitetään yhteistyötä yli toimialojen. Otetaan sää- ja ilmastoriskit huomioon kaikessa varautumis- ja valmiustyössä. Tulvariskienhallintasuunnitelmissa, Länsi-Suomen vesihuoltostrategiassa ja muissa laaja-alaisissa suunnitelmissa huomioidaan sään ääriolosuhteet. Tienpidossa huomioidaan kuivatusjärjestelyissä mahdollisesti lisääntyvien rankkasateiden mitoitusvirtaamat.

Tehostetaan tulva- ja kuivuusriskien hallintaa sekä maa- ja metsätalouden vesitaloutta. Edistetään kosteikkojen perustamista, soiden ennallistamista ja valuma-aluesuunnittelua. Ylläpidetään vesistörakenteita ja kehitetään vesistöjen säännöstelyjä ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi. Lupaprosesseissa ja ennakkoneuvotteluissa kiinnitetään erityistä huomiota hankkeiden ilmastovaikutuksiin sekä vesienhoidon sekä tulva- ja kuivuusriskien hallinnan tavoitteiden huomioon ottamiseen.

Edistetään tulva-alueiden ja hulevesikysymysten huomiointia kaavoituksen kaikilla tasoilla ja edellytetään riittävät selvitykset ja suunnitelmat selvittämättä olevien alueiden osalta. Informaatio-ohjauksella välitetään tietoa sää- ja ilmastoriskien huomiointitarpeesta rakentamisessa.

Kannustetaan viljelijöitä nykyisen ohjelmakauden viljelijätukijärjestelmien ympäristötoimenpiteiden toteuttamiseen. CAP 2027 valmistelussa tuodaan esille alueen mahdollisuudet ilmastonmuutokseen sopeuttamisessa ja pyritään vaikuttamaan ohjelman sisältöön ja valittaviin toimenpiteisiin. CAP 2027 suunnitelman toimeenpanon viestinnässä painotetaan ilmastonmuutoksen hillintää ja sopeutumista ja niihin liittyviä toimia.

1.2.4 Luonnon monimuotoisuus ja vesien tila

Tavoite: *Luonnon monimuotoisuus vahvistuu toteuttamalla METSO-ohjelmaa sekä käynnistämällä elinympäristöjen tilan parantamisen toimintaohjelman mukaisia kunnostus- ja hoitohankkeita. Tehostetaan vieraslajien torjuntaa ja seurantaa toteuttamalla haitallisten vieraslajien hallintasuunnitelmia.*

Parannetaan luonnonsuojelualueverkoston edustavuutta erityisesti METSO-ohjelmaa ja soidensuojelun täydennysohjelman kohteita toteuttamalla. Huolehditaan Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen erityisvastuulla olevien maankohoamisrannikon luontotyyppien turvaamisesta. Heikentyneiden luontotyyppien ja lajien tilaa parannetaan HELMI-ohjelman kautta kunnostamalla erityisesti soita, lintuvesiä ja perinnebiotooppeja. Kiireellisesti suojeltavien lajien toimintasuunnitelmaa toteutetaan ja täydennetään Natura 2000-alueiden tietopuutteita.

Tiedotuksen avulla pyritään lisäämään yleistä tietoisuutta vieraslajien haitallisuudesta ja niiden torjuntakeinoista. Panostetaan haitallisten vieraslajien inventointiin ja torjuntaan erityisesti Kyrönjoen, Lapuanjoen ja Lapväärtinjoen valuma-alueilla. Laajapohjaisena yhteistyönä laaditaan jättipalsamin ja kurtturuusun torjunnan toimintasuunnitelmat (Interreg-rahoitteinen INSPECT-hanke).

Peltoluonnon monimuotoisuuteen kuuluu pientareiden, viljellyn pellon ja nurmen viljelystä sekä peltojen reunavyöhykkeistä hyötyvä lajisto. Viljelyn monipuolisuus, erilaisten nurmien määrä, nurmien pitkäikäisyys, riistaa, peltolinnustoa, pölyttäjiä ja muita hyönteisiä hyödyttävien kasvien viljely, IPM-viljelyn yleisten periaatteiden noudattaminen kasvinsuojeluaineiden käytössä sekä peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys edistävät peltoluonnon monimuotoisuutta.

Maaseutuohjelman tukivälinein on ylläpidetty alkuperäiskasvien varmuuskokoelmia, mutta kokoelmien määrää tulisi edelleen lisätä. Viljelykasvien alkuperäisiä kasvilajikkeita on rekisteröity yhä enemmän kuin mitä niitä on ympäristökorvausten sopimusten piirissä.

Alkuperäisrotujen ja alkuperäiskasvien hyödyntäminen yritystoiminnassa ja tuotekehittelyssä on edelleen vähäistä, vaikka näihin perustuville tuotteille olisi nähtävissä potentiaalia. Alkuperäisrodut ovat myös merkittäviä maisemanhoitajia ja ne pärjäävät hyvin luonnonlaitumilla.

Edistetään luonnonmukaisen tuotannon osuuden kasvamista ja uusien luomutuottajien saamista alalle.

Mittari	2020 Tavoite	2021 Alustava tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite
Luonnonsuojelualueiden toteutus (ha)	1500	1500	1500	1500

Mittari: *Luontotyyppien ja lajisuojelun edistäminen (sanallinen).*

Metsien suojelua edistetään METSO-ohjelmaa ja soidensuojelua soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteita toteuttamalla. Suojelusoiden ennallistamista edistetään erityisesti palauttamalla vesiä kunnostusojitusten yhteydessä. 2020 kehitetään menettelytapoja (esitys valtakunnallisesta koordinaatiosta) ja etsitään palautukseen soveltuvia kohteita EPOELY:n alueella (tavoite 5 kohdetta). Lintuvesien kunnostusta edistetään valtakunnallisen ohjauksen puitteissa. Vuonna 2020 inventoidaan 11 kohteen linnusto, kartoitetaan rannikon lintuvesien nykyhoidon tila sekä suunnitellaan/toteutetaan 4 kohteen hoitotoimenpiteitä. Vuonna 2020 tehdään päivitysinventoinnit noin 60 kohteelle, painopisteenä Keski-Pohjanmaa. Lisäksi kartoitetaan kiireellistä kunnostusta vaativat perinnebiotooppikohteet ja tilataan viidelle kohteelle kunnostussuunnitelmat. Laji- ja luontotyyppi-inventointeja tehdään erityisesti Natojen ja hoito- ja käyttösuunnitelmien tarpeisiin (2 kpl). Kiireellisesti suojeltavien lajien toimintasuunnitelman toimeenpanoa edistetään systemaattisesti (10 kpl hoitosuunnitelmia,). Natura 2000-alueiden hoito- ja käyttösuunnitelmat laaditaan Lapväärtinjokilaaksoon ja aloitetaan Kristiinankaupungin saaristossa (2 kpl). Käynnistetään saariston luonnonsuojelualueiden maihinnousukieltojen merkintäprojekti.

Tavoite: *Vesien tila paranee edistämällä vesien- ja merenhoidon suunnitelmien, niiden toimenpideohjelmien ja vesiensuojelun tehostamisohjelman toteutusta. Vesien ja meren hyvän tilan saavuttamiseksi edistetään maa- ja metsätalouden vesiensuojelua, rakennettujen vesien monimuotoisuutta sekä vesihuollon riskien hallintaa. Sovitetaan yhteen vesistöjen käytön, hoidon ja suojelun muuttuvat tarpeet mukaan lukien vaelluskalojen elinkierron elvyttäminen, metsien ja peltojen vesitalous ja tulvasuojelu sekä riskien hallinta muuttuvassa ilmastossa.*

Laaditaan vuosille 2022- 2027 vesienhoitosuunnitelma, jossa tunnistetaan tehokkaimmat keinot ja toimenpiteet vesien tilan parantamiseksi. Erityistä huomiota kiinnitetään happamien sulfaattimaiden aiheuttamien haittojen vähentämiseen ja Interreg-rahoitteisen Kliva-hankkeen (Vesitase, ekosysteemipalvelut ja metallihuuhtouma muuttuvassa ilmastossa) kautta pyritään löytämään uusi ratkaisumalleja happamuuden hallintaan. Maa- ja metsätalouden kuormituksen vähentämisessä hyödynnetään ympäristökorvausjärjestelmiä ja tehostetaan vesitalouden hallintaa. Parannetaan vesiluonnon, erityisesti kalojen ja jokihelmisimpukoiden, elinolosuhteita sekä rakennettujen vesistöjen monimuotoisuutta. Vahvistetaan jokikohtaista verkostoitumista (jokineuvottelukunnat ja –rahastot) ja tuetaan monipuolisia vesien tilaa parantavia hankkeita hyödyntäen tehokkaasti vesiensuojelun tehostamisohjelmaa.

Tuetaan pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien laadintaa ja niissä esitettyjen toimenpiteiden toteutusta. Vesihuoltolaitosten vedenhankinnan turvaamiseksi toteutetaan yhteistyössä alueen kuntien, vesihuoltolaitosten ja GTK:n kanssa pohjavesialueiden rakenneselvityksiä.

Mittari: *Itämeren ja vesien hyvä tila (sanallinen).*

Vesienhoidon toimenpideohjelmien toteutus etenee sektoreille vaihtelevasti. Maatalouden osalta osa toimenpiteistä on toteutunut täysmääräisesti (esimerkiksi kasvinsuojeluaineiden käytön vähentäminen, lannan ja orgaanisen aineksen ympäristöystävällinen käyttö ja tilakohtainen neuvonta), osa toimenpiteistä ovat toteutuksessa myöhässä (esimerkiksi lannan prosessointi ja maatalouden kosteikot). Metsätalouden osalta toimenpiteet ovat toteutuneet suunnitelmien mukaisesti paitsi koulutuksen ja neuvonnan osalta. Happamuuden torjunnan osalta noin kolmasosa toimenpiteistä ovat tavoiteajassa (HS alueiden yleiskartoitus valmis, säätösalaojitus ja -kastelu ajassa) mutta loput ovat toteutusajassa myöhässä (kuivatusolojen säätö, HS maiden täsmentävä kartoitus, HS maiden nurmet ja tilakohtainen neuvonta). Yhdyskuntien, haja-asutuksen (paitsi keskitetyn viemäröinnin osalta), turvetuotannon (kaikkia toimenpiteitä ei ole pystytty arvioimaan) ja turkistuotannon toimenpiteiden toteutus etenee suunnitelmien mukaan. Kunnostuksen, säännöstelyn ja vesirakentamisen toimenpiteet ovat osin toteutuksessa myöhässä tai eivät ole toteutuneet täysin suunnitelmien mukaisesti. Alueellisten sidosryhmäkokouksien määrä: 18

Mittari: *Vesistökunnostusten edistäminen (kpl/kpl) (sanallinen).*

Ympäristöministeriön perinteisen ja tehostamisohjelman mukaisten kunnostushankkeiden lukumäärä on 15/10 (alkavat/päättyneet).

1.2.5 Kestävä kaupunkikehitys

Tavoite: *Tuetaan kestävää kaupunkikehitystä. Kaupunkiseutujen kestävyys ja elinympäristön laatu paranevat. Kehitys kaupunkiseutujen ja maaseudun välillä on toisiaan tukevaa ja vuorovaikutteista. Kestävä alue- ja yhdyskuntakehitys ja kehittyvät liikennepalvelut ja toimivat yhteydet edistävät ihmisten arjen sujuvuutta ja elinkeinojen toimintaedellytyksiä ja mahdollistavat eri alueiden vahvuuksien ja voimavarojen hyödyntämistä kaikkialla maassa/erityyppisillä alueilla.*

Kaavoituksessa eheytetään yhdyskuntarakennetta ja olemassa olevaa infraa käytetään tehokkaasti.

Edistetään strategisten yleiskaavojen laadintaa kaikkiin alueen kaupunkeihin. Kaupunkiseutujen yleiskaavaperustaista yhteistyötä tuetaan.

Maankäytön ja toimintojen suunnittelussa huomioidaan liikkumistarpeen minimointi. Kestävä liikkuminen huomioidaan jo kaavoitusvaiheessa. Kävelyn ja pyöräilyn verkostoja parannetaan.

Kaavoituksessa ja rakentamisessa huomioidaan sähkö- ja biokaasuautojen lataus- ja tankkausverkostojen tarpeet.

Alueidenkäytön edistämisessä painopisteinä ovat valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteiden toteutumisen tukeminen. Tavoitteena on myös edistää liikennejärjestelmäsuunnitelmien huomioon ottamista kuntien kaavoituksessa

Kaavoitus- ja rakennustoimen edistämisen keinoin tuetaan uusiutuvien energiamuotojen tuotannon, energian varastoinnin ja siirron järjestämisen edellytyksiä. Alueen mahdollisuudet tuulivoiman ja bioraaka-aineiden merkittävään hyödyntämiseen ovat huomattavat.

Puurakentamisen osuutta rakentamisessa voidaan kasvattaa esim. kaavamääräyksin. Kaupunkiseutuja ympäröivillä maaseutualueilla maatalouden merkitys maaseudun elinvoimaisuuden säilymiselle on merkittävä. Se mahdollistaa myös merkittävän elintarviketeollisuuden toiminnan alueella. Maatalouden rakennemuutos jatkuu ja tuotanto muuttuu teollisemmaksi. Kehitys on nähty vääjäämättömäksi ja alueiden suunnittelussa ja käytössä turvataan nämä kehittämisedellytykset.

Mittari	2020 Tavoite	2021 Alustava tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite
Palvelujen ja joukkoliikenteen järjestämistä tukeva taajamarakenne (vähintään 20as/ha alueella asuvan väestön osuus koko kaupunkiseudun väestöstä (%) (TA)	48,5	49,0	49,2	49,5

TA= tavoite sisältyy valtion talousarvioon

Mittari a): *Alueiden kehittämisen painopisteet (sanallinen).*

Maaseudun ja kaupunkien tasapainoisen kehittymisen edellytyksiä tuetaan kaavoituksella. Seutukaupunkien Alajärvi, Alavus, Kannus, Kauhava, Kauhajoki, Kristiinankaupunki, Pietarsaari ja Ähtäri maankäytöllisiä edellytyksiä luoda kestävän kehityksen mukaista kasvua edistetään. Seutukaupunkien elinvoimaisuudella edistetään maakuntien tasapainoista kehitystä. Seutukaupunkien maankäytön, asumisen, liikenteen ja palvelujen samanaikaista kehittämistä tuetaan.

Osallistutaan merialuesuunnitelmaa valmisteleviin työryhmiin. Merialueet käsittävät alueella laajoja vaalittavia luonto- ja kulttuuriarvoja, mutta myös elinkeinojen harjoittamista kestävän kehityksen mukaisesti edistetään merialuesuunnittelussa.

Mittari b): *Alueidenkäytön edistämisen painopisteet (sanallinen).*

Alueidenkäytön edistämisessä painopisteenä on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja MRL:n tavoitteiden toteutumisen tukeminen. Kaavoitus- ja rakennustoimen edistämisen keinoin tuetaan uusiutuvien energiamuotojen tuotannon, energian varastoinnin ja siirron järjestämisen edellytyksiä. Edistämistehtäviä hoidetaan asiakas- ja tarvelähtöisesti.

1.3 ELY-keskuksen aluekohtainen strateginen tavoite

Strategisten tulostavoitteiden lisäksi ELY-keskus toteuttaa aluekohtaisia strategisia tavoitteita olemassa olevien määrärahojen puitteissa. Kaikki ELY- keskuksen tulostavoitteet perustuvat hallitusohjelmaan, AVI-ELY -strategia-asiakirjaan, eri hallinnonalojen strategioihin, EU-osarahoitteisiin ohjelmiin ja suunnitelmiin sekä ottavat huomioon hallituksen aluekehittämispäätöksen ja maakuntaohjelmien linjaukset.

2 Toiminnallinen tuloksellisuus

2.1 Asiakkuudet, digitalisaatio ja yhteiset toimintatavat

Tavoite: *ELY-keskukset sitoutuvat aktiivisesti toimintansa uudistamiseen ja ottavat järjestelmät käyttöön, kehittävät osaamistaan, hyödyntävät tietoa päätöksenteossaan ja toimintansa kehittämisessä. ELY-keskuksen kehittämisen painopisteiden ja toiminnan osalta toteutetaan säännöllisesti CAF –arviointi. ELY-keskus viestii palveluistaan ja toiminnastaan laadukkaasti, oikea-aikaisesti ja ymmärrettävästi osallistuen aktiivisesti yhteiskunnalliseen vuoropuheluun.*

ELY-keskus uudistaa toimintaansa ja ottaa toiminnan uudistamisen myötä mahdolliset uudet järjestelmät käyttöön. ELY-keskus kehittää aktiivisesti henkilöstön osaamista, hyödyntää tietoa päätöksenteossa ja toimintansa kehittämisessä.

ELY-keskus sitoutuu toimintansa aktiiviseen kehittämiseen yhteistyössä KEHA-keskuksen ja ohjaavien ministeriöiden ja keskusvirastojen kanssa. Kehittämisen painopisteet määritellään CAF-arvioinnissa ja niiden etenemistä seurataan johtoryhmässä.

ELY-keskus viestii toiminnastaan laadukkaasti, oikea-aikaisesti ja ymmärrettävästi. Hyödynnämme ketterästi ja monipuolisesti erilaisia viestintäkanavia. Pyrimme tuomaan esiin ELY-keskuksen toiminnan vaikutuksia ja henkilöstön osaamista esimerkiksi viikoittaisen

asiantuntijablogin muodossa. Henkilöstön viestintävalmiuksia pyritään kehittämään viestintäkoulutuksella ja viestintä nähdään yhä tärkeämmäksi johtamisen välineeksi.

Tavoite: *ELY-keskuksen palvelut ja palveluprosessit ovat tehokkaita, helposti saavutettavissa, asiakastarpeet huomioivia ja asiakkaiden yhdenvertaisuudesta huolehditaan. Palveluiden laatua arvioidaan toimialaohjauksessa. Lisätään innovatiivisten hankintojen käyttöä. Edistetään sosiaalisten, ilmasto- ja kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista julkisten hankintojen kautta. Saumattomat palveluprosessit mahdollistavat yritystoimintaa ja tukevat uuden yritystoiminnan syntymistä.*

ELY-keskus hyödyntää asiakkuus- ja sidosryhmätutkimusten tuloksia ja muuta asiakastietoa toiminnan kehittämisessä. Verkkosivu-uudistuksen avulla varmistetaan saavutettava ja selkeä ohjautuminen palveluprosesseihin ja sähköisiin asiointikanaviin. Aktivoidaan ja hyödynnetään KasvuCRM:n tietoa ja kumppaniverkostoa. Koulutus- ja valmennushankinnoissa jatketaan hyväksi todettuja innovatiivisia hankintakierroksia.

ELY-keskuksen ja TE-toimiston yrityspalvelujen uudelleenorganisoituminen sekä uudistuva yhteistyö kuntien elinkeinopalvelujen kanssa tukee saumattomien palveluprosessien syntymistä ja yritysten kehittymistä. Kasvavien ja kansainvälistyvien yritysten tueksi kootaan yrityskohtaisesti asiantuntijaverkosto. Palvelujen kohdentamisessa hyödynnetään digitaalisia työkaluja ja alustoja.

Tavoite: *ELY-keskukset edistävät osaltaan uuden teknologian hyödyntämistä joustavan ja paikkariippumattoman työskentelyn mahdollistamiseksi.*

ELY-keskus jatkaa sähköisten toimintatapojen kehittämistä ja pyrkii aktivoimaan digitaalisten työskentelyalustojen käyttöönottoa sekä sisäisessä toiminnassaan että yhteistyöverkostoissaan.

Monipaikkainen toimintakulttuuri edellyttää sähköisten työkalujen tehokasta hyödyntämistä, johon kiinnitetään huomiota myös henkilöstön osaamisen kehittämisessä.

Mittari	2020 Tavoite	2021 Alustava tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite
ELY-keskusten sidosryhmien kokonaistyytyväisyys	-	-	-	-
ELY-keskuksen asiakaspalvelutyytyväisyys (kokonaistulos) (TA)	>4	>4	>4	>4

TA= tavoite sisältyy valtion talousarvioon

Mittari: *Innovatiiviset julkiset hankinnat (sanallinen).*

Työvoima- ja yrityspalveluissa hankintojen innovatiivisuus on keskeinen osa toimintatapaamme. Olemme olleet edelläkävijöitä alueellisen kasvupalvelupilotin allianssimallin toteuttamisessa ja hankintojen tulosperusteisuuden kehittämisessä.

Tienpidon hankinnat tehdään pääsääntöisesti hankinta-alueella VAR ELY-keskuksessa. Joukkoliikenteen hankinnoissa huomioidaan uusiutuvien polttoaineiden käyttö, joka tukee osaltaan ELY-keskuksen roolia ilmastotoimien edistämisessä.

Vesivaratehtävien asiantuntijapalveluihin kilpailutetaan vuonna 2020 läntisen alueen puitesopimus, jossa ovat mukana Etelä-Pohjanmaan, Hämeen, Pirkanmaan ja Varsinais-Suomen ELY-keskukset. Hankinnoissa painotetaan käyttökustannuksiltaan ja ympäristövaikutuksiltaan kestäviä ratkaisuja sekä pyritään erityisesti edistämään hiilijalanjäljen pienentämistä. Vesistörakenteiden kunnossapito kilpailutetaan yhdessä maanteiden hoitourakoiden kanssa.

Hydrologisten hankintojen valmisteluun on perustettu laajapohjainen yhteistyöryhmä ja tavoitteena on huomioida kilpailutuksessa myös innovatiivisen hankinnan mahdollisuudet. Hydrologisen tiedon tuottamisen kilpailutettavat toiminnot yhdistetään alueellisiksi ja toiminnallisiksi kokonaisuuksiksi huomioiden kustannustehokkuus ja toiminnan ympäristövaikutukset.

Tavoite: *Vahvistetaan alueellista, kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä ja osaamisverkostoja, lisätään sähköistä asiointia ja hyödynnetään digitalisaation mahdollisuuksia toiminnan ja asiakaslähtöisen asioinnin kehittämiseen. Parannetaan asiakaspalvelua pitämällä asiakkaiden kannalta keskeiset tietovarannot ajan tasalla ja huolehtimalla ajantasaisesta viestinnästä.*

Osallistutaan ELYjen ja AVIen yhteiseen valtakunnallisten toimintatapojen kokeiluhankkeeseen, jossa tavoitteena on asiakaslähtöisyyden, yhtenäisten käytäntöjen sekä ympäristölupa- ja valvontaviranomaisen yhteistyön lisääminen.

Sähköisen asioinnin osuutta kasvatetaan yhteistyössä KEHA-keskuksen ja ohjaavien tahojen kanssa.

Kiinnitetään huomiota eri tietojärjestelmiin tehtävien kirjauksien sisältöön ja aktiiviseen päivittämiseen.

Viestitään aktiivisesta sekä asiakaspalveluun liittyvistä ajankohtaisista teemoista ja ulkoiseen toimintaympäristöön liittyvistä muutostekijöistä. Uudistuvat verkkosivut vahvistavat saavutettavaa viestintää ja asiakasohjausta sähköisiin palvelukanaviin.

Tavoite: *ELY-keskuksille, TE-toimistoille ja KEHA-keskukselle käynnistetään yhteinen 2-3 vuotinen digikehitysohjelma, joka sisältää yhteisen digitiekartan sekä yhteisen digikyvykkyyden kehittämissuunnitelman. Digikypsyyden kehittämissuunnitelman pohjana hyödynnetään ELY-keskusten E-vastuualueesta, TE-toimistoista ja Keha-keskuksesta vuonna*

2019 tehtyä digikypsyystason arviointia. Digikehitysohjelman valmistelusta ja koordinoinnista vastaa KEHA-keskus tiiviissä yhteistyössä ELY-keskusten ja TE-toimistojen kanssa.

ELY-keskukset sitoutuvat osallistumaan KEHA-keskuksen koordinoiman digikehitysohjelman yhteiseen kehittämiseen ja palvelujen digitalisaatioon. ELY-keskukset laativat yhdessä KEHA-keskuksen kanssa yhteisen digikyvykkyyden kehittämissuunnitelman 28.2.2020 mennessä ja digitiekartan 30.6.2020 mennessä. Vuoden 2020 lopussa toteutetaan ELY-keskusten, TE-toimistojen ja KEHA-keskuksen digikypsyyden arviointi.

ELY-keskus sitoutuu KEHA-keskuksen koordinoiman digikehitysohjelman yhteiseen kehittämiseen ja palvelujen digitalisaatioon.

Mittari	2020 Tavoite	2021 Alustava tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite
Maatalouden ja elintarviketurvallisuuden valvontasuunnitelmien toteuttaminen täysimääräisesti, %	100	100	100	100
Ympäristövalvonnan valvontasuunnitelmiin sisältyvän YSL:n mukaisen valvontaohjelman toteutuminen (%)	100	100	100	100

Mittari: *Tietoturvan taso (sanallinen).*

ELY-keskus on saavuttanut ulkoisessa auditoinnissa tietoturva-asetuksen mukaisen tietoturvan perustason. Maksajavirastotehtävissä on saavutettu ISO/IEC 27001:2013 – standardin mukaiset vaatimukset soveltuvin osin. Maksajavirasto -toimintojen osalta tietoturvatoimintaa kehitetään ISO 27001 –standardin pohjalta. Etenkin tietoturvatyökirjan käyttö ohjaa suunnitelmalliseen ja jatkuvaan tietoturva-asioiden kehittämiseen. Perustaso ja ISO/IEC-standardin mukainen vaatimustaso pidetään yllä.

ELY-keskuksessa varmistetaan, että 1.1.2020 voimaan tulevan tiedonhallintalain asettamat vaatimukset tietoturvan osalta saavutetaan. ELY-keskus sitoutuu jatkuvaan tietoturvatyöhön ja tietoturvaa kehitetään yhteistyössä KEHA-keskuksen, Valtorin sekä ohjaavien tahojen kanssa.

3 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Tavoite: *ELY-keskusta johdetaan määrätietoisesti ja hyvää henkilöstöpolitiikkaa noudattaen. ELY-keskukset panostavat henkilöstön työhyvinvoinnin edistämiseen. Osaamisen varmistamisessa ja osaamisen kehittämisessä huomioidaan myös muuttuvat asiakastarpeet.*

Tavoitteena on ELY-keskuksen julkikuvan kohentaminen modernina ja houkuttelevan työnantajana. Tähän työhön on apuna ELY-keskuksen tilaama opinnäytetyö, jonka tavoitteena on muodostaa katsaustyönantajamaineen nykytilaan sekä kerätä tietoa siitä, miten potentiaalisille työntekijöille kannattaisi viestiä työpaikoista (esim. missä kanavissa, millaisella tyylillä, mitä asioita ilmoituksissa kannattaa korostaa). Toteuttamistapana on sähköinen kysely ja täydentävät haastattelut. Kohderyhmänä ovat korkeakouluopiskelijat (kysely) ja EPO ELY:ssä hiljattain aloittaneet työntekijät (haastattelut).

Koska laaja-alainen osaaminen korostuu entisestään, panostetaan myös työntekijöiden omaehtoiseen opiskeluun tukemalla opiskelua taloudellisesti määrärahojen puitteissa. Tuettavan koulutuksen on keskityttävä aiheisiin, jotka tukevat henkilön nykyistä tehtävää tai voidaan olettaa auttavan vaativampien tehtävien vastaanottamisessa.

Mittari	2020 Tavoite	2021 Alustava tavoite	2022 Alustava tavoite	2023 Alustava tavoite
Henkilöstöbarometrin työtyytyväisyysindeksi (TA)	>3,6	>3,6	>3,6	>3,6

TA= tavoite sisältyy valtion talousarvioon

4 Erikoistumis- ja keskitetyt tehtävät

Peruskuivatuksen ja ojitustoimitusten asiantuntijatehtävät
Tulvasuojelu ja peltojen vesitalous
Hydrologisen omaisuuden keskitetty hoito ja hydrologinen tiedon tuotanto
Valtion vesistörakenteiden keskitetty omistajuus ja rakenteiden ylläpito
Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueen koordinointi

5 Voimassaolo ja seuranta

Tulossopimuksessa asetettuja strategisten tulostavoitteiden toteutumista seurataan poikkihallinnollisessa yhteistyössä ja osana kunkin hallinnonalan toimialaohjauksen menettelyjä. Tulostavoiteasiakirjassa tavoitteet asetetaan neljälle vuodelle. Tulostavoitteista sovitaan vuodelle 2020 sitovasti. Vuosien 2021-2023 tavoitteista sovitaan alustavasti. Tulostavoiteasiakirjan budjettivuoden tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan tilinpäätöksessä ja siihen kuuluvassa toimintakertomuksessa.

5.1 Liite

ELY-keskusten toimintamenomäärärahajako.

6 Allekirjoitukset

Hyväksymme osaltamme vuoden 2020 tavoitteet

Helsingissä 27.1.2020

Työ- ja elinkeinoministeriö	Marja-Riitta Pihlman, ylijohtaja
Maa- ja metsätalousministeriö	Eeva Pystynen, hallintojohtaja
Opetus- ja kulttuuriministeriö	Päivi Bosquet, opetusneuvos
Ympäristöministeriö	Hannele Pokka, kansliapäällikkö
Väylävirasto	Kari Wihlman, pääjohtaja

Väylävirasto — Raimo Tapio, toimialajohtaja

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus — Mika Soininen, ylijohtaja

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus — Anders Östergård, johtaja

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus — Karoliina Laakkonen-Pöntys, johtaja

ELY-KESKUSTEN TOIMINTAMENOMÄÄRÄRAHAN ALUSTAVA JAKO VUODELLE 2020, LUONNOS 8.1.2020

Liite

ELY-KESKUS	Jako 2019 (pl. kertaluonteiset, matkat, muut menot ja virkistys)	Matkat, muut menot ja virkistys	TAE muutokset (toiminnan tasoon vaikuttavat)	TAE muutokset (ei vaikutusta toiminnan tasoon)	Hankinta-resurssit	Kotoutumisen edistäminen (kertaluonteinen)	Maatalouden valvonta (kertaluonteinen)	Osaajapulan koordinointi (kertaluonteinen)	Muut muutokset	OSOITETTAVA MÄÄRÄRAHA
Uusimaa	12 422 900	471 200	-87 400	210 600	162 000	54 000	25 500	72 000	54 000	**13 384 800**
Varsinais-Suomi	11 602 800	690 350	-81 700	196 700	54 000	54 000	50 000	72 000	-16 500	**12 621 650**
Satakunta	2 054 200	115 850	-14 400	34 800	54 000	27 000	29 500	72 000	0	**2 372 950**
Häme	5 463 600	204 550	-38 400	92 600	108 000	54 000	35 500	72 000	0	**5 991 850**
Pirkanmaa	5 865 100	451 650	-41 200	99 400	108 000	27 000	41 500	72 000	19 000	**6 642 450**
Kaakkois-Suomi	8 503 900	408 300	-59 800	144 100	108 000	27 000	29 000	72 000	0	**9 232 500**
Etelä-Savo	4 316 700	189 050	-30 300	73 200	108 000	0	25 500	72 000	-2 500	**4 751 650**
Pohjois-Savo	6 831 500	412 000	-48 000	115 800	54 000	27 000	40 500	72 000	0	**7 504 800**
Pohjois-Karjala	3 629 900	155 450	-25 500	61 500	54 000	0	23 000	72 000	0	**3 970 350**
Keski-Suomi	8 613 000	357 650	-60 500	146 000	108 000	27 000	28 000	72 000	0	**9 291 150**
Etelä-Pohjanmaa	9 127 200	539 000	-64 200	154 700	108 000	27 000	54 500	72 000	65 000	**10 083 200**
Pohjanmaa	2 880 700	170 850	-20 200	48 800	54 000	54 000	47 000	72 000	0	**3 307 150**
Pohjois-Pohjanmaa	8 169 400	437 750	-57 400	138 500	108 000	54 000	47 500	72 000	254 000	**9 223 750**
Kainuu	3 279 400	167 900	-23 100	55 600	54 000	27 000	8 500	72 000	0	**3 641 300**
Lappi	8 340 100	550 950	-58 600	141 400	108 000	27 000	14 500	72 000	-25 000	**9 170 350**
KEHA oma toiminta	21 113 200	818 000	-148 400	357 800	0	54 000	0	0	1 074 600	**23 269 200**
ELY-keskusten yhteiset menot	34 551 568	0	0	-906 000	150 000	60 000	0	120 000	75 400	**34 050 968**
TE-ASPA	4 401 200	0	-30 900	74 600	0	0	0	0	0	**4 444 900**
YHTEENSÄ	**161 166 368**	**6 140 500**	**-890 000**	**1 240 100**	**1 500 000**	**600 000**	**500 000**	**1 200 000**	**1 498 000**	**172 954 968**